

Публично- частното партньорство - далавера или почтен бизнес

*Александър Трифонов, СМС,
консултанска фирма Кимкооп
сн. Деян Георгиев*

В програмата на настоящето правителство е записано в алинея II “Поддържане на устойчив икономически растеж, стимулиране на частната инициатива и продължаване на процесите на приватизация, концесиониране, развитие на публично-частното партньорство”, а в Матрицата за мерките и отговорностите за изпълнение на тази програма в раздел

II. 3 е записано „Продължаване на процесите на приватизация, концесиониране, развитие на публично-частното партньорство, стимулиране на конкуренцията при запазване на обществения интерес.”

Следват конкретни задачи за Министерство то на финансите за разработка на методологически документи и реализиране на пилотни проекти още през 2006 година, като очакваните резултати трябва да бъдат – „Прилагане на ПЧП моделите в широк кръг от сектори, увеличен брой на проектите, реализираща се чрез ПЧП.” Какво е направено досега – ръководства за прилагане на ПЧП, изработени от чужди експерти и Методически указания за разработка и реализиране на инвестиционни проекти с национално и европейско финансиране, където се изисква оценка на възможното съучастие по процедурата на ПЧП. Паралелно с това от 2005 година досега се проведеха семинари по ПЧП и разработка на пилотни проекти, финансиране по програма ФАР.

Анализът и оценката на тези мероприятия – тайна. ОПАК също предложи възможности за проекти в областта на ПЧП. Активизира се в последните месеци провеждането на семинари, кръгли маси по проблемите на публично-

частното партньорство. При всички тези мероприятия, добри по отношение на целите, не бяха заложени параметрите, които характеризират ПЧП. Това води до едно безкрайно размито разбиране за ПЧП - от това кмета да раздава пясък и тротоарни плочки, а хората сами да си правят тротоарите – до апортиране на публични активи в смесени търговски дружества с частен капитал.

За тази ситуация допринесе факта, че едно единствено определение на публично-частно партньорство в света няма. Това обаче не пречи да се анализира приложимостта на тази процедура през призмата на обществения интерес и икономическата ситуация в страната. А тя е: Намалела силно, дори на места вече е няма, общинска собственост; Висока задлъжнялост на общините, което силно пречи за реализацията на местната политика в социалната и икономическата сфера;

Ръководствата на общините разглеждат малкия и среден бизнес само като източник на приходи от данъци, а не като партньор за реализация на значими местни икономически и социални проблеми; Нерегулирано отношение към активността на неправителствените организации и граждански сдружения и те са /често бреме за общините; Търсят се форми за намиране на територия за обединяване на МСП – например клъстерния подход, а не се генерират проекти, под шапката на които да се постигнат същите цели. Всички тези аспекти на икономическия живот в страната могат да намерят положително решение и развитие при прилагане процедурата на публично-частното партньорство при изпълнение на проекти от силен обществен интерес. В тази връзка обаче трябва да се поставят някои критерии, които са дефинирани в специалните закони за ПЧП, а именно: При реализиране на публично-частно партньорство, общинската собственост в края на проекта, т.е когато тя се връща на общината, трябва да бъде повече отколкото при стартирането на проекта; В учредяващото се публично-частно дружество общината участва с права за ползване върху активи или за услуги, т.е тя не участва с активи, които при целенасочени действия на частния партньор тя би могла да загуби; Общината участва в ръководството на новоучреденото ПЧП-дружество и може да получава дял в реализираната печалба, но същевременно следи дали се спазва разработения финансово-икономически план за целия период на проекта; В новоучреденото дружество участва с миноритарен дял неправителствена организация или гражданско сдружение, което

информира на обществото/гражданството за действията на дружеството и по този начин осъществява прозрачност и граждански контрол; Изборът на частен партньор се осъществява по процедурата „Съзтезателен диалог“ от Закона за обществени поръчки, което се препоръчва и в Зелената книга за ПЧП на ЕС. Това означава, че: Ще може да се избере частен партньор, чието предложение най-пълно отговаря на очакванията на Общината/Общинския съвет; Процедурата не е ограничавана във времето и това е недостатък на процедурата – публично-частно партньорство; Реализацията на публично-частното партньорство може да се осъществи по известните стандартизирани форми/договори на Международната федерация на инженерите-консултанти – ФИДИК в комбинация с действащото законодателство в България. Изводите, които биха могли да се направят от гореизложеното:

1. При публично-частното партньорство трябва да се запази неприкосновеността на публичната собственост;

2. При прилагане на процедурата на публично-частното партньорство публичната собственост трябва да се увеличава, а не да намалява;

3. Финансовият ефект от това партньорство за всеки от участниците в новоучреденото ПЧП-дружество трябва да е ясен и конкретен за целия период, като за целта трябва да се разработи и притежава от всеки от участниците детайлизиран и подробен финансо-икономически анализ на дейността на дружеството – баланс по години и отчета за приходите и разходите;

4. Трябва да се осигури прозрачност и публичност в дейността на дружеството чрез привличането на трета страна – неправителствена организация или гражданско сдружение. От гореизложеното следва, че публично-частното партньорство е приложимо в България и без специален закон за него и неговата липса не трябва да бъде извинение на институциите за избягването му и забавяне на икономическия растеж на страната. Още повече, че по време на икономическа/финансова криза публично-частното партньорство е крайно полезно по отношение на: Възможност общините да реализират проекти чрез привличане на частния капитал; Шанс за местния бизнес да има ангажираност за дългосрочни проекти, макар и при приемлива норма на печалбата, при това в един проект да се включат няколко местни фирми; Общините трябва да заработят като предприемачи, за да възприемат по-лесно

децентрализацията, а МФ да подпомага общините при реализирането на инвестиционни проекти от силен обществен интерес чрез формата на субвенциите, и по-малко чрез субсидиите. Публично-частното партньорство е почтен и прозрачен бизнес, а не далавера, ако е направено по гореизброените критерии. Те трябва да бъдат и в основата на бъдещ специален закон за ПЧП. Публично-частното партньорство е проявление на морал, взаимноизгодно сътрудничество и при това в името на обществото. Не трябва да се пропуска и факта, че при кандидатстване с инвестиционни проекти по ОП „Регионално развитие“ и „Околна среда“ предпочитание пред ЕС ще имат тези, в които има съфинансиране от частен партньор или трябва да се обоснове причината, защо не присъства такъв.

*Автор Александър Трифонов, СМС,
консултантска фирма Кимкооп.*